

M.Ed. (Sem.-1) (New) Examination

A002

Psychology of Learning & Development

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના: (1) પ્રશ્નો કાળજીપૂર્વક વાંચો અને મુદ્દાસર ઉત્તર લખો.
(2) અપ્રસ્તુત લખાણ માટે ગુણ કાપવામાં આવશે.

Q.1 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

- (a) મનોવિજ્ઞાનની સમષ્ટિવાદી વિચારધારા સાથે જોડાયેલા ગમે તે ત્રણ મનોવૈજ્ઞાનિકોના નામ જણાવીને અને સમષ્ટિની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરીને સમષ્ટિવાદી અધ્યયનના ગમે તે ચાર શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
(b) વૃદ્ધિ અને વિકાસની વચ્ચેના તફાવતના ચાર મુદ્દાઓ જણાવો અને વિકાસના સમપ્રમાણતા અને વ્યક્તિગત તફાવતોના સિદ્ધાંતો સમજાવો.

અથવા

- (a) તરૂણાવસ્થા દરમિયાન થતા જાતીય, શારીરિક, બૌદ્ધિક અને સાંવેગિક વિકાસ સાથે જોડાયેલી સમસ્યાઓ વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
(b) મનોવિજ્ઞાનની સંરચનાવાદી વિચારધારાના પ્રણેતાઓના નામ જણાવીને આ વિચારધારા વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.

Q.1 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

04

- (a) લિલિયમ જેસ મનોવિજ્ઞાનની કઈ વિચારધારા સાથે જોડાયેલા છે?
(b) શા માટે વિકાસનું પ્રત્યક્ષ માપન નથી કરી શકાતું?
(c) વૉટ્સન મનોવિજ્ઞાનની કઈ વિચારધારા સાથે જોડાયેલા છે?
(d) પ્રેગ્નાંજ અને ફાઇલ ઘટના શબ્દો મનોવિજ્ઞાનની કઈ વિચારધારા સાથે જોડાયેલા છે?
(e) બાળપણનાં ગમે તે બે શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો જણાવો.
(f) પિયાજેએ તેમના જ્ઞાનાત્મક વિકાસ સિદ્ધાંતનો વિકાસ કરવા માટે કેટલાં બાળકોનો અભ્યાસ કર્યો હતો?

Q.2 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

- (a) અધ્યયનની ગમે તે એક વ્યાખ્યા લખીને તેના નીચે જણાવેલાં લક્ષણો ઉદાહરણ સહિત અને વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
વર્તન પરિવર્તન, ટકાઉ વર્તન પરિવર્તન અને પ્રક્રિયા
(b) અધ્યયન વક અને અધ્યયન વકમાં પઠારનો અર્થ સમજાવીને અધ્યયન વકમાં પઠાર ઉદ્ભવવાના ગમે તે ચાર કારણો સમજાવો.

અથવા

- (a) હલની દૃષ્ટિએ $SER = SHR \times D \times K \times V - IR - S^IR - S^OR - S^LR$ સમજાવો.
(b) શાસ્ત્રીય અભિસંધાનનો અર્થ સમજાવીને તેના ગમે તે ચાર શૈક્ષણિક ફલિતાર્થો સમજાવો.

Q.2 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

03

- (a) શાસ્ત્રીય અને કારકમાંથી કયા અભિસંધાનમાં પ્રાણી આંતરિક પ્રતિચાર આપે છે?
(b) આપત્ર વર્તનનો અર્થ જણાવો.
(c) માનવ વિકાસ પર અસર કરતા ગમે તે બે પરિબળો જણાવો.
(d) સુદૃઢીકરણની સ્થિર ગુણોત્તર યોજના સમજાવો.
(e) મનોવિજ્ઞાનનાં વ્યવહારવાદી સિદ્ધાંત સાથે જોડાયેલા બે મનોવૈજ્ઞાનિકોના નામ જણાવો.

Q.3 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

- (a) ફોઇડના વ્યક્તિત્વ સિદ્ધાંતના સંદર્ભમાં સમજાવો: અહમ્, અધિઅહમ્, ઓડિપસ ગ્રંથિ અને અચેતન મન
(b) અનુકૂલન અને અપાનુકૂલનનો અર્થ સમજાવીને સુઅનુકૂલિત અને અપાનુકૂલિત વ્યક્તિઓના ચાર-ચાર લક્ષણો જણાવો.

અથવા

- (a) કેટલને મતે વ્યક્તિત્વના 16 ઘટકોના નામ લખો.
(b) એરિક્સનના વ્યક્તિત્વ સિદ્ધાંતના સંદર્ભમાં વિશ્વાસ વિરૂદ્ધ અવિશ્વાસ (Trust vs Mistrust), સ્વાયત્તતા વિરૂદ્ધ શરમ અને શંકા (Autonomy vs Shame and Doubt), નિકટતા વિરૂદ્ધ એકલતા (Intimacy vs Isolation) ની અવસ્થાઓ સમજાવો.

Q.3 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

04

- (a) ફોઈડના મતે વ્યક્તિત્વ વિકાસની પ્રથમ બે અવસ્થાઓના નામ જણાવો.
- (b) એરિક્સનનૂ મનોવિજ્ઞાન શા માટે અહમૂના મનોવિજ્ઞાન તરીકે ઓળખાય છે?
- (c) વ્યક્તિગુણનું ગમે તે એક લક્ષણ જણાવો.
- (d) વ્યક્તિત્વમાપનની ગમે તે એક પ્રકેપણ પદ્ધતિનું નામ જણાવો.
- (e) વિદ્યાર્થીઓમાં અનુકૂલન પર અસર કરતા ગમે તે બે પરિબળો જણાવો.
- (f) છોકરી તેની માતા પ્રત્યે અણગમો દર્શાવે તેને ફોઈડને મતે શું કહે છે?

Q.4 (A) નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

- (a) સ્વનિયંત્રણ અધ્યાપન પ્રતિમાન વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
- (b) બુદ્ધિનો દ્વિઘટક સિદ્ધાંત વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.

અથવા

- (a) અગ્નિમ સંગઠક પ્રતિમાન વિસ્તૃત રીતે સમજાવો.
- (b) માનસિક સ્વાસ્થ્ય અને માનસિક આરોગ્યની વ્યાખ્યા આપીને માનસિક આરોગ્યના ગમે તે ચાર હેતુઓ સમજાવો.

Q.4 (B) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખો.

03

- (a) ધ્યાન પર અસર કરનારાં ગમે તે બે આંતરિક પરિબળો જણાવો.
- (b) સ્વસંકલ્પના અધ્યાપન પ્રતિમાનનો મુખ્ય હેતુ જણાવો.
- (c) બહુવિધ બુદ્ધિ (Multiple Intelligence) સિદ્ધાંત કોણે આપ્યો હતો?
- (d) ગિલ્ડને મતે બુદ્ધિના ત્રણ પરિમાણ જણાવો.
- (e) અધ્યાપન પ્રતિમાનનાં મુખ્ય તત્ત્વો જણાવો.

M.Ed. Semester – I

A-002: Psychology of Learning & Development

Time : 2.5 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions : (1) Read the questions carefully and answer to the point.
(2) Marks will be deducted for irrelevant answer.

1. (A) Answer the following questions. 14

- (a) Give the name of any three psychologists associated with gestalt theory of psychology and by clarifying the concept of gestalt, state any four educational implications of gestalt theory of learning.
- (b) State four points of difference between growth and development and explain the principles of symmetry and individual difference of development.

OR

- (a) Explain the problems, in detail, related with sexual, physical, intellectual and emotional development that take place during adolescent period.
- (b) By giving the names of pioneers of structural school of psychology, explain this school in detail.

1. (B) Answer any four of the following questions. 04

- (a) Which school of psychology is Willian James associated with?
- (b) Why development cannot be measured directly?
- (c) With which school of psychology is Watson associated?
- (d) With which school of psychology the words 'Pragnanz' and 'Phi-phenomenon' are associated?
- (e) State any two educational implications of childhood.
- (f) How many children were studied by Piaget for developing his cognitive development theory?

2. (A) Answer the following questions. 14

- (a) By writing any one definition of learning, explain the following characteristics of the same: Change in behaviour, Enduring change in behaviour and Process
- (b) By clarifying the meaning of learning curve and plateau in learning curve, explain any four reasons for occurrence of plateau in learning curve.

OR

- (a) Explain $S_{ER} = S_{HR} \times D \times K \times V - I_R - S_{IR} - S_{OR} - S_{LR}$ according to Hull.
- (b) By clarifying the meaning of classical conditioning, explain any four educational implications of the same.

2. (B) Answer any three of the following questions. 04

- (a) In which type of conditioning out of classical and operant, an individual gives internal response?
- (b) Give the meaning of emitted behaviours.
- (c) State any two factors affecting human development.
- (d) Explain fixed ratio schedule of reinforcement.
- (e) Name any two psychologists associated with functional school of psychology.

3. (A) Answer the following questions. 14

- (a) Explain in the context of Freud's theory of personality: Ego, Super Ego, Oedipus Complex and unconscious mind.
- (b) By clarifying the meaning of adjustment and maladjustment, state four characteristics of each.

OR

- (a) Name 16 factors of personality according to Cattell.
- (b) Explain the stages of Trust vs Mistrust, Autonomy vs Shame & doubt and Intimacy vs Isolation according to personality theory of Erickson.

3. (B) Answer any four of the following questions. 04

- (a) State first two stages of personality development according to Freud.

- (b) Why is Erickson's psychology known as psychology of Ego?
 - (c) State any one characteristic of trait.
 - (d) Name any one projected method of personality measurement.
 - (e) State any two factors affecting adjustment of students.
 - (f) What is a female child's dislike towards her mother called, according to Freud?
4. (A) Answer the following questions. 14

- (a) Explain self-control model of teaching in detail.
- (b) Explain two factor theory of intelligence in detail.

OR

- (a) Explain advance organizer model of teaching in detail.
- (b) By giving the definition of mental health and hygiene, explain any four objectives of mental hygiene.

4. (B) Answer any three of the following questions. 04

- (a) State any two internal factors affecting attention.
- (b) State main objective of Self-concept teaching model.
- (c) Who gave multiple intelligence theory?
- (d) State three dimensions of intelligence according to Guilford.
- (e) State main elements of teaching model?

~~—————~~

M.Ed. (Sem.-1) (New) Examination
A003

Educational Studies

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

- પ્ર.૧ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૮ Marks)
૧. તત્ત્વજ્ઞાનનો અર્થ આપો અને શિક્ષણ અને તત્ત્વજ્ઞાન વચ્ચેના સંબંધની ચર્ચા કરો. (૭)
૨. શિક્ષણ પ્રક્રિયા પર સામાજિક પરિપેક્ષ્ય સમજાવો. (૭)

અથવા

૧. શિક્ષણ એટલે શું ? શિક્ષણના સ્વરૂપની ચર્ચા કરો. (૭)
૨. શિક્ષણ અભ્યાસ શું છે ? શિક્ષણ અભ્યાસના સંદર્ભમાં પરંપરાગત શિસ્ત સમજાવો. (૭)
- (બ) MCQ (છમાંથી કોઈપણ ચાર) (૪)
૧. વર્તમાન વાસ્તવમાં જ્ઞાનદર્શન નું પરિણામ છે.
- અ. બાહ્યવિષયક અભિગમ બ. આંતર વિષયક અભિગમ
- ક. આંતર-બાહ્ય વિષયક અભિગમ ડ. ઉપરમાંથી કોઈ નહીં
૨. એ સત્યને પારખવાની ચાવી છે.
- અ. જીવવિજ્ઞાન બ. મનોવિજ્ઞાન
- ક. સામાન્ય વિજ્ઞાન ડ. તત્ત્વજ્ઞાન
૩. શૈક્ષણિક અભ્યાસની શોધ ક્યારે થઈ ?
- અ. દસ વર્ષ પહેલાં બ. પંદર વર્ષ પહેલાં
- ક. વીસ વર્ષ પહેલાં ડ. ઉપરમાંથી એકપણ નહિ

૪. શૈક્ષણિક મનોવિજ્ઞાનની વ્યાખ્યા આપો.
૫. શૈક્ષણિક ટેકનોલોજીની વ્યાખ્યા આપો.
૬. શૈક્ષણિક સમાજશાસ્ત્રની વ્યાખ્યા આપો.

- પ્ર.૨ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૭ Marks)
૧. સંશોધન એટલે શું ? સંશોધનનો અર્થ સમજાવી તેનું મહત્ત્વની ચર્ચા કરો. (૭)
૨. શૈક્ષણિક પદ્ધતિના નામ આપી. તેની વિગતે ચર્ચા કરો. (૭)

અથવા

૧. શાળાના આધુનિક ઇતિહાસની ચર્ચા કરો. (૭)
૨. અભ્યાસક્રમના માળખાને વિગતે સમજાવો. (૭)
- (બ) MCQ (પાંચમાંથી ગમે તે ત્રણ) (૩)

૧. ક્રિયાત્મક સંશોધન શબ્દ સૌપ્રથમ કોણે આપ્યો ?
- અ. કર્ટલોયન ક. લોરેન્સ એનહાન્સ
- બ. સ્ટેફન કોર ડ. થોર્નહાઈક
૨. આધુનિક રાષ્ટ્રીય અભ્યાસક્રમ માળખું કોણે બનાવ્યું ?
- અ. જે. એસ. રાજપૂત બ. કોઠારી
- ક. પ્રો. યાદવ ડ. ઉપરમાંથી એકપણ નહિ

૩. સંશોધન એ :
- અ. વિસ્તૃત વિસ્તારમાંથી બ. વિસ્તૃત વિસ્તારથી સંકુચિત અને કેન્દ્રિત વિસ્તાર તરફ આગળ વધવું.
ક. સત્ય શોધવાની વ્યવસ્થિત પ્રક્રિયા ડ. માહિતી ભેગી કરી, પ્રક્રિયા અને વિશ્લેષણ
૪. પ્રાયોગિક અભ્યાસ કાયદાના આધારે છે.
અ. એક ચલ બ. પ્રતિકૃતિ
ક. વ્યવસાય ડ. વિષય રસ
૫. શૈક્ષણિક સંશોધનનો ધ્યેય શું છે ?
અ. સમાધાન કરવાની જરૂર હોય તેવી મોટી સમસ્યાઓ ઓળખવી.
બ. શિક્ષણની પ્રક્રિયાને આધારે નવા તથ્યો અને સિદ્ધાંતો શોધવા.
ક. શિક્ષણના ધ્યેયોને ઓળખવા.
ડ. વિદ્યાર્થીઓને મૂલ્યાંકન કરવાની જરૂર છે તેવા મૂલ્યોની ઓળખ કરવી.
- પ્ર.૩ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૮ Marks)
૧. શૈક્ષણિક નીતિના નિર્ધારણ માટેની કઈ-કઈ સમસ્યા છે ? વિગતે ચર્ચા કરો. (૭)
૨. વૈશ્વિકીકરણ શું છે ? શિક્ષણને વૈશ્વિકીકરણના સંદર્ભમાં સમજાવો. (૭)
- અથવા
૧. ખાનગીકરણ શું છે ? શિક્ષણને ખાનગીકરણના સંદર્ભમાં સમજાવો. (૭)
૨. શિક્ષણની વિચારધારા અને દ્રષ્ટિકોણોના સંદર્ભમાં નવી શ્રમ નીતિની ચર્ચા કરો. (૭)
- (બ) MCQ (છમાંથી ગમે તે ચાર) (૪)
૧. નવી શ્રમ નીતિની રજૂઆત કોણ કરી ?
અ. ભારતીય બંધારણ બ. સુપ્રિમ કોર્ટ
ક. પાર્લામેન્ટ ડ. ઉપરમાંથી એકપણ નહિ
૨. ભારતીય બંધારણના કયા લેખમાં (આર્ટિકલમાં) શ્રમ નીતિની ચર્ચા કરવામાં આવી હતી ?
અ. આર્ટિકલ - ૬૧ બ. આર્ટિકલ - ૬૫
ક. આર્ટિકલ - ૬૨ ડ. ઉપરમાંથી એકપણ નહિ
૩. કયા વર્ષમાં રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી ?
અ. ૧૯૮૬ બ. ૧૯૮૨
ક. ૧૯૮૪ ડ. ૧૯૬૮
૪. નીચેનામાંથી કયું વૈશ્વિકીકરણનું લક્ષણ નથી ?
અ. આર્થિક શરતો બ. શૈક્ષણિક શરતો
ક. રાજકીય શરતો ડ. સામાજિક શરતો
૫. નીચેનામાંથી કઈ ભારતની જાગીર નથી ?
અ. સંસદ બ. ન્યાયતંત્ર
ક. પત્રકારત્વ ડ. લોકશાહી
૬. નીચેનામાંથી કયું સંશોધનનું લક્ષણ નથી ?
અ. ઉદ્દેશ્ય બ. ચોકસાઈ
ક. આંતર સંબંધો ડ. ચકાસણી પાત્રતા

E1716-3

- પ્ર.૪ (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (૧૭ Marks)
૧. અધિભોધની સંકલ્પના અને સ્વરૂપ સમજાવો. (૭)
૨. મનોવિજ્ઞાનની વિચારધારાના નામ આપી. સંરચનાવાદ સમજાવો. (૭)
- અથવા
૧. બુદ્ધિના જુદાં-જુદાં પ્રકારોની વિગતે ચર્ચા કરો. (૭)
૨. સિદ્ધિઓ શું છે? સિદ્ધિના સામાજિક સિદ્ધાંતોની ચર્ચા કરો. (૭)
- (બ) MCQ (પાંચમાંથી ગમે તે ત્રણ) (૩)
૧. વિલ્હેમ વૂન્ડટે કઈ સાલમાં પ્રથમ મનોવૈજ્ઞાનિક પ્રયોગશાળા સ્થાપી ?
- અ. ૧૮૮૩ ક. ૧૮૮૭
- બ. ૧૮૭૮ ડ. ૧૮૮૭
૨. કઈ વિચારધારાના વિરોધમાં વ્યવહારવાદી વિચારધારાનો જન્મ થયો ?
- અ. વર્તનવાદી વિચારધારા બ. સંરચનાવાદી વિચારધારા
- ક. માનવતાવાદી વિચારધારા ડ. જ્ઞાનાત્મક વિચારધારા
૩. એ વ્યક્તિની પોતાની જ્ઞાનાત્મક પ્રજ્ઞાલી અને તે પ્રજ્ઞાલી શી રીતે કાર્ય કરે છે તે અંગેની જાગૃતિ છે.
- અ. સંરચનાવાદ બ. અધિભોધ
- ક. વર્તનવાદ ડ. સમષ્ટિવાદ
૪. બુદ્ધિના સંદર્ભમાં સાચું છે ?
- અ. તે આનુવંશિકતા અને વાતાવરણની સંયુક્ત નિપુણતા છે.
- બ. તેનો વિકાસ શિક્ષણને કારણે થાય છે.
- ક. તે આનુવંશિક છે.
- ડ. તે વાતાવરણને આધારે વિકસિત થાય છે.
૫. કયા પ્રકારની બુદ્ધિ ધરાવનાર વ્યક્તિ ચિત્રો, આકૃતિઓ અને આકારોનું યોગ્ય રીતે અર્થઘટન કરી શકે છે ?
- અ. સાંવેગિક બ. ગાણિતીક
- ક. અવકાશી ડ. તાર્કિક

(P.T.O)

E 1716-4

English Version

Q.1. (A) Write the following (18 Marks)

- (i) Give the meaning of Philosophy and discuss the relationship between Education and Philosophy. (7)
- (ii) Explain the Sociological perspectives on the process of Education. (7)

OR

- (i) What do you mean by Education? Discuss the nature of Education. (7)
- (ii) What is Education Studies? Discuss the traditional discipline in the context to educational studies. (7)

(B) MCQs (Any four out of six) (4)

1. In present Education Philosophy is a result of
 - a. Outer disciplinary Approach
 - b. Inter disciplinary Approach
 - c. Inter-Outer disciplinary Approach
 - d. None of above
2. is the key to achieving the ultimate truth.
 - a. Biology b. Psychology
 - c. Sociology d. Philosophy
3. When was the education study invented?
 - a. Before ten years b. Before fifteen years
 - c. Before Twenty years d. None of above
4. Give the Definition of Education Psychology.
5. Give the Definition of Educational Technology.
6. Given the Definition of Educational Sociology.

Q.2. (A) Write the following (17 Marks)

- (i) What is research? Explain the meaning of the research and discuss the importance of it. (7)
- (i) Give the name of Research methodologies and explain in details. (7)

OR

- (i) Discuss the modern history of schooling.
- (ii) Explain the structure of curriculum in details.

(B) MCQs (Any three out of five) (3)

1. Who gave the first word of action Research?
 - a. Curt Levin b. Stiafen Core
 - c. Lorence & harns d. Thorndike
2. By whom the latest National curriculum frame-work made?
 - a. J. S. Rajput b. Kothari
 - c. Prof. Yadav d. None of above
3. Research is:
 - a. Moving from a broad area to narrow and focused area.
 - b. Data gathering
 - c. A systematic process of finding the truth?
 - d. Data gathering, processing and analysis.

E1716-5

4. The experimental study is based on the law of
- a. Single variable b. Replication
c. Occupation d. Interest of the subject
5. What is the aim of educational research?
- a. Identifying major problems that need to be solved.
b. searching for the new facts and precondition underlying the process of education
c. Identifying the aims of education.
d. Identifying the values that need to be evaluated inculcated in the pupils.

Q.3 (A) Write the following (18 Marks)

- (i) Which are the institutes for determination education policy? Explain in details. (7)
(ii) What is Globalization? Discuss education in context of Globalization. (7)

OR

- (i) What is privatization? Discuss educational in context to privatization. (7)
(ii) Discuss new labour policy in context to the ideology and perspectives on education. (7)

(B) MCQs (Any four out of six) (4)

1. Who presented new labour policy?
- a. Indian constitution c. Parliament
b. Supreme court d. None of above
2. In which articles of Indian constitution the labour polices was discussed.
- a. Article – 61 b. Article – 62
c. Article – 65 d. None of above
3. In which year national Education policy was published?
- a. 1986 b. 1992
c. 1994 d. 1968
4. Which of the following is not a characteristic of Globalization?
- a. Economic conditions b. Education conditions
c. Political conditions d. Social conditions
5. Which of the following is not India's Jagiro.
- a. Parliament b. Judiciary
c. Journalism d. Democracy
6. Which of the following is not a characteristic of Research?
- a. Objectivity b. Precision
c. Inter-Relations d. Verifiability

Q.4 (A) Write the following (17 Marks)

- (i) Explain the concept and Nature of Metacognition. (7)
(ii) Give the name of school of Psychology and Explain constructivism. (7)

OR

- (i) Discuss different types of intelligence in details. (7)
(ii) What is achievement? Discuss social theories of achievement. (7)

(B) MCQs (Any three out of five) (3)

1. In which Year William woodent established the first Psychologist Laboratory?
- a. 1993 b. 1879
c. 1897 d. 1981
2. Which school of Psychology was born in opposition of functional schools?
- a. Behavioural School b. Structural School
c. Humanistic School d. Cognitive School

E1716-6

3. is cognition about cognition or knowing about knowing.
 - a. Constructivism
 - b. Metacognition
 - c. Behaviourism
 - d. Gestalt
 4. What is true in terms of intelligence?
 - a. It is a collective of heredity and atmosphere combined.
 - b. It's development is due to education.
 - c. It's genetic
 - d. It is developed based on the atmosphere.
 5. What kind of intellect can a person interpret pictures, diagrams and shapes correctly?
 - a. Sensual
 - b. Methematical
 - c. Spatial
 - d. Logical
-

M.Ed. (Sem.-1) Examination

D 101

Historical, Political and Economical Concerns of Education

Time : 2-30 Hours]

March 2019

[Max. Marks : 70

સૂચના : (1) બધા પ્રશ્નો કરજિયાત છે.

(2) વિકલ્પો આંતરિક છે.

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

(i) બૌદ્ધકાલમાં શિક્ષક અને વિદ્યાર્થીના સંબંધો ચર્ચો. 7

(ii) બ્રાહ્મણ અને વેદકાલિન શિક્ષણના હેતુ અને ઉદ્દેશ્યોની તુલાનાં કરો. 7

અથવા

(i) વેદકાલીન અને મદરેશામાં અભ્યાસક્રમ અને શિક્ષણની પદ્ધતિઓ ઉપર ટૂંકનોંધ લખો.

(ii) બૌદ્ધકાલીન શિક્ષણ વ્યવસ્થાઓની શિક્ષણ વ્યવસ્થા સાથે કેટલી પ્રસ્તુત છે ? ચર્ચા કરો.

(B) ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 4

(1) 'મક્તબ' નો શો અર્થ થાય છે ?

(2) ગુરુકુળની મહત્વની બે લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.

(3) પ્રવળ્યા સંસ્કાર એટલે શું ?

(4) 'તિસીવરા' એટલે શું ?

(5) ભારતની વૈદિક કાળની બે શૈક્ષણિક સંસ્થાના નામ આપો.

(6) 'મદરેશા' નો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો.

2. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

(i) ભારતીય ઉચ્ચ શિક્ષણના મૂળ વિસ્તૃત રીતે સમજાવો. 7

(ii) ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીના સમયગાળા દરમિયાન શિક્ષણના વિકાસ ઉપર નોંધ લખો. 7

અથવા

(i) યુ.જી.સી. એક્ટ 1956ના મુખ્ય અભિગમ જણાવો.

(ii) સેડલર કમીશનને કલકત્તા યુનિવર્સિટીના જણાવેલા દોષો જણાવી ભારતીય યુનિવર્સિટી અંગે કરેલી ભલામણો જણાવો.

(B) ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

3

- (1) સાર્જેન્ટ રીપોર્ટ ક્યારે જમા થયી ?
- (2) યુ.જી.સી.ની સ્થાપના ક્યારે થઈ ?
- (3) સેડલર કમીશનની બે મર્યાદાઓ આપો.
- (4) ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કંપનીને કયા ક્ષેત્રમાં રસ હતો ?
- (5) સેડલર કમીશનનું બીજું નામ આપો.

3. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

- (i) શિક્ષણના અર્થશાસ્ત્રની જરૂરિયાત અને કાર્યક્ષેત્ર વર્ણવો. 7
 - (ii) શિક્ષણના પ્રશિષ્ટ અને નવપ્રશિષ્ટ આર્થિક વિચારો સમજાવો. 7
- અથવા
- (i) શિક્ષણ અને અર્થશાસ્ત્રનો સંબંધ સમજાવો.
 - (ii) સમજાવો 'શિક્ષણ એ આર્થિક વસ્તુ છે.'

(B) ગમે તે ચાર પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

4

- (1) શિક્ષણનું અર્થશાસ્ત્ર એટલે શું ?
- (2) ઉદ્યોગ એટલે શું ?
- (3) શિક્ષણને ખરીદી શકાય ? કેવી રીતે ?
- (4) શિક્ષણથી ઉદ્યોગને થતા બે ફાયદાઓ જણાવો.
- (5) વપરાશ એટલે શું ?
- (6) 2011માં ભારતમાં શિક્ષણનું પ્રમાણ કેટલું છે ?

4. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

- (i) "કોઈપણ દેશના આર્થિક વિકાસનો આધાર શિક્ષણ છે." આ વિધાનનું મૂલ્યાંકન કરો. 7
 - (ii) શિક્ષણના પ્રત્યક્ષ અને પરોક્ષ લાભો સમજાવો. 7
- અથવા
- (i) ભારતમાં શિક્ષણના ધિરાણ માટેના માપદંડ શી છે ?
 - (ii) ખર્ચલાભ વિશ્લેષણ શું છે ? આકૃતિ દ્વારા સમજાવો.

(B) ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

3

- (1) માનવ મૂડીરોકાણનો ખ્યાલ કોણે આપ્યો છે ?
- (2) એકમદદિ ખર્ચ શું છે ?
- (3) માનવ મૂડીરોકાણના ઉદાહરણો આપો.
- (4) ભારત શા માટે વિકાસ પામતો દેશ છે ?
- (5) વૈકલ્પિક ખર્ચ એટલે શું ?

E 1744-3

M.Ed., Sem.-I

D-101 : Historical, Political and Economical Concerns

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Options are internal.

1. (A) Write the following :

- (i) Discuss teacher-students relationship in Buddhist period. 7
(ii) Compare aim and objective of Brahmanic and vedic period of education. 7

OR

- (i) Write a short note about curriculum and method of teaching in medieval and Madrasa.
(ii) How far Buddhist education system is relevance to present day education system ? Discuss it.

(B) Answer any four out of six. 4

- (1) What is the meaning of Maktab ?
(2) State the two important characteristic of 'Gurukul'.
(3) What do you mean by Pravajya Sanskar ?
(4) What is 'Ticivara' ?
(5) Give the two name of Vedic Institution in India.
(6) Clear the concept of Madrasa.

2. (A) Write the following :

- (i) Explain briefly roots of Indian higher education. 7
(ii) Write a note on development of education under East India Company. 7

OR

- (i) Major approach of UGC Act 1956.
(ii) State the demerits of Calcutta University suggested by Sedler Commission and mention the recommendation for Indian University by the Sedler Commission.

- (B) Answer any **three** out of five. 3
- (1) When was Sargent report submitted?
 - (2) When was UGC established?
 - (3) Give the two limitation of Sedler commission.
 - (4) In which field East India Company interested?
 - (5) Give the another name of Sedler Commission.

3. (A) Answer the following :
- (i) Describe needs and scope of economics of education. 7
 - (ii) Explain the classical and neo-classical economic thoughts of education. 7

OR

- (i) Explain the relationship between education and economics.
- (ii) "Education is a economic goods." Explain it.

- (B) Answer any **four** out of six. 4
- (1) What is the meaning of 'Economics of Education'?
 - (2) What is an Industry?
 - (3) Education can be bought? How?
 - (4) Tell two benefits from education to industry.
 - (5) What is consumption?
 - (6) What is the proportion of education in India in 2011?

4. (A) Answer the following :
- (i) "Any countries economics growth is depend upon education." Evaluate this statement. 7
 - (ii) Explain direct and indirect benefits of education. 7

OR

- (i) What was the criteria for financing education in India.
- (ii) What is cost benefit analysis? Explain with diagram.

- (B) Answer any **three** out of five. 3
- (1) Who proposed the concept of human capital investment?
 - (2) What is per unit cost?
 - (3) Give the examples of human capital investment.
 - (4) Why India become developing country?
 - (5) What is opportunity cost?

1. (A) Answer the following question :

14

(i) Find the median of the following frequency distribution.

Class	0-4	5-14	15-29	30-49	50-74	75-104	105-139
Frequency	8	9	10	25	10	9	9

(ii) Find the combined standard deviation from the following data :

Group	No. of observations	Mean	Standard Deviation
A	500	180	20
B	500	170	36

OR

(i) For the two groups of observations the following relevant information is given :

Group	No. of observations	Mean	Sd
A	45	40.1	6.7
B	55	57.5	8.0

Find the combined mean and combined standard deviation for the two groups taken together.

(ii) The frequency distribution of typing errors committed by 100 students in the typing examination is given below. Find the quartile deviation and the coefficient of quartile deviation for the grouped data.

No. of Typing errors	0	1	2	3	4	5	6
No. of Students	7	10	13	40	15	10	5

(B) Answer the following questions any four out of six.

4

- (1) Where is Ratio scale are used?
- (2) State any one limitation of Mode.
- (3) What is Median ?
- (4) State the formula for calculate coefficient of variation.
- (5) Comment on the result : $P_{80} = 75$
- (6) State the formula of Sheppard's correlation and explain it terms.

E1744-6

2. (A) Answer the following questions :

14.

(i) For a frequency distribution the mean and standard deviation are 50 and 10 respectively. Assuming that the frequency distribution is normal.

(1) Find the percentage of observations lying between 40 and 60.

(2) What is the percentage of observations which are greater than 55?

(3) Find the percentage of observations which are less than 55.

(ii) Find P_{60} and PR corresponding to the score 23 from the following frequency distribution.

Class	90-99	80-89	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19	Total
Frequency	8	9	12	24	20	14	8	3	2	100

OR

(i) Find P_{40} and PR for the score $X = 63$ for the following frequency distribution:

Class	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34
Frequency	2	7	10	16	23	15	10	5	2

(ii) The distribution of scores is assumed to be normal with mean 40 and standard deviation 10.

(1) Find the percentage of scores lying between 30 and 50.

(2) Find the percentages of students with scores greater than 56 and less than 34.

(3) Find the value of P_{80} .

(B) Answer the following question any three out of five.

3

(1) What is percentile rank?

(2) In a class of 60 students the rank of Mitesh is 5. While in another group of 50 students, the rank of Ajay is 3. Out of Mitesh and Ajay, whom would you consider more brilliant?

(3) State any one importance of standard score.

(4) What is kurtosis?

(5) What is positive skewness?

(A) Answer the following questions :

14

- (i) Find the rank coefficient of correlation between X and Y from the following bivariate data:

X	70	75	60	80	65	60
Y	65	70	60	60	80	75

- (ii) The regression line of X on Y is $X = 0.32Y + 12.7$ and $\sigma_x = 4$, $\sigma_y = 10$, $r = 0.8$. Find the predictal value of X for $Y = 25$ and standard error. What is the allowable range of variation.

OR

- (i) From the following summary measures on correlated variables X and Y obtain the equations of the regression lines :

	X	Y
Mean	50	40
S.d.	14	17
	$r = 0.70$	

Find the estimated value of Y for $X = 45$

- (ii) A study on ages of 10 couples of rural area was undertaken and data relating to age (X) of husband and age (Y) of wife is recorded below :

Determine the coefficient of correlation between X and Y.

Order of Couple	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Age (X) of husband	60	52	38	33	27	35	25	27	23	30
Age of (Y) of wife	58	42	36	34	25	35	26	24	27	23

(B) Answer the following question any four out of six.

4

- (1) Explain meaning of correlation.
- (2) What is meant by the standard error of an estimated?
- (3) What is positive correlation?
- (4) State any one characteristics of correlation.
- (5) State any one importance of Karl Pearson's correlation.
- (6) State any one illustration of negative correlation.

4. (A) Answer the following questions :

14

(i) 10 students of BE (Mechanical) and 8 students of BE (Electrical) of an engineering college are given mathematical aptitude test. The scores obtained by them in the test are given below :

Students of BE (Mech.) 25 30 32 40 48 44 37 35 40 49
 Students of BE (Elec.) 31 24 37 42 30 41 32 43 - -

Determine whether the difference between simple means of two groups of students is statistically significant.

(ii) From the data for two groups A and B, test the difference of sample medians for its significance.

	Group-A	Group-B
No. of observations	120	95
Median	55	62.3
Quartile deviation	10.4	11.8

OR

(i) Group 1 of 8 students and group 2 of 5 students are administered personality measurement test and the scores of the test are recorded as follows :

Group-1: 110, 112, 95, 105, 111, 97, 112, 102

Group-2: 115, 112, 109, 112, 117

Is the difference of the sample means between two groups statistically significant?

(ii) The results of the Gujarati language reading test of two groups A and B of standard 8 is given in the following table. Calculate significant difference of median for that :

Group	No. of persons	Median	Quartile Deviation
A	400	102.4	20.5
B	400	106.2	25.3

(B) Answer the following question any three out of the five.

3

- (1) What is degree of freedom?
- (2) What is beta error?
- (3) What is one tailed test?
- (4) What is confidence interval?
- (5) Explain significance level.

M.Ed., Sem.-I

D-102 : Application of Descriptive Statistics in Research

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : 14

(i) નીચેના આવૃત્તિ વિતરણ પરથી મધ્યસ્થની કિંમત નક્કી કરો :

વર્ગ	0-4	5-14	15-29	30-49	50-74	75-104	105-139
આવૃત્તિ	8	9	10	25	10	9	9

(ii) નીચેની માહિતી પરથી મિશ્ર પ્રમાણ વિચલન શોધો :

સમૂહ	સંખ્યા	મધ્યક	પ્રમાણ વિચલન
A	500	180	20
B	500	170	36

અથવા

(i) નીચે આપેલી બે જૂથની માહિતી પરથી સંયુક્ત જૂથના સરાસરી તેમજ પ્રમાણ વિચલન ગણો :

જૂથ	સંખ્યા	સરાસરી	પ્ર.વિ.
A	45	40.1	6.7
B	55	57.5	8.0

(ii) એક ટાઈપરાઈટીંગ પરીક્ષામાં 100 વિદ્યાર્થીઓએ કરેલી ભૂલોનું આવૃત્તિ વિતરણ નીચે મુજબ છે. તે પરથી ચતુર્થક વિચલન અને ચતુર્થક વિચલનાંક મેળવો :

ભૂલો	0	1	2	3	4	5	6
વિ. સંખ્યા	7	10	13	40	15	10	5

(B) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો : 4

- (1) ગુણોત્તર માપ પદ્ધતિ ક્યાં ક્યાં વપરાય છે ?
- (2) બહુલકની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
- (3) મધ્યસ્થ એટલે શું ?
- (4) ચલનાંક શોધવાનું સૂત્ર જણાવો.
- (5) $P_{80} = 75$ નું અવલોકન કરો.
- (6) શેપર્ડના ચુધારાનું સૂત્ર જણાવી પદોની સમજૂતી આપો.

2. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

14

(i) એક માહિતીના આવૃત્તિ વિતરણમાં મધ્યક 50 અને પ્રમાણિત વિચલન 10 છે. જો વિતરણ પ્રમાણ્ય હોય તો,

(1) માહિતીના કેટલા ટકા અવલોકનો 40 થી 60 ની વચ્ચે હશે ?

(2) 55 થી વધુ કિંમતવાળા અવલોકનો કેટલા ટકા હશે ?

(3) 35 થી ઓછી કિંમતવાળા અવલોકનો કેટલા ટકા હશે ?

(ii) નીચે આપેલ આવૃત્તિ વિતરણ પરથી P_{60} અને પ્રાપ્તક 23 માટે PR શોધો :

વર્ગ	90-99	80-89	70-79	60-69	50-59	40-49	30-39	20-29	10-19	કુલ
આવૃત્તિ	8	9	12	24	20	14	8	3	2	100

અથવા

(i) નીચે આપેલ આવૃત્તિ વિતરણ પરથી P_{40} અને $X = 63$ માટે PR શોધો :

વર્ગ	70-74	65-69	60-64	55-59	50-54	45-49	40-44	35-39	30-34
આવૃત્તિ	2	7	10	16	23	15	10	5	2

(ii) એક આવૃત્તિ વિતરણનો મધ્યક 40 તથા પ્ર. વિ. 10 છે. જો વિતરણ સમઘાસણ હોય તો,

(1) કેટલા ટકાના પ્રાપ્તક 30 થી 50 વચ્ચે હોય ?

(2) 56 થી વધુ અને 34 થી ઓછા પ્રાપ્તકો મેળવનાર કેટલા ટકા હશે ?

(3) P_{80} શોધો.

(B) નીચે આપેલા પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો :

3

(1) પ્રતિશત ક્રમાંક એટલે શું ?

(2) 60 વિદ્યાર્થીઓના વર્ગમાં મિતેશનો ક્રમ 5 જ્યારે 50 વિદ્યાર્થીઓના વર્ગમાં અજયનો ક્રમ 3 છે. તો બંનેમાં વધુ હોશિયાર કોણ હશે તે જણાવો.

(3) પ્રમાણભૂત પ્રાપ્તકનું કોઈ એક મહત્ત્વ જણાવો.

(4) કક્ષતા એટલે શું ?

(5) ધન વિષમતા એટલે શું ?

- (i) નીચેની માહિતી પરથી ચલ X અને Y વચ્ચે કયા સહસંબંધાંક નક્કી કરો.

X	70	75	60	80	65	60
Y	65	70	60	60	80	75

- (ii) X નું y પરનું નિયતસંબંધરેખાનું સમીકરણ $X = 0.32y + 12.7$ છે. જો $y = 25$ હોય તો X ની અનુમાનિત કિંમત નક્કી કરો. અને જો $\sigma_x = 4$, $\sigma_y = 10$ અને $r = 0.8$ હોય તો પ્રમાણભૂલ નક્કી કરો.

અથવા

- (i) નીચેની માહિતી પરથી નિયતસંબંધ સમીકરણો મેળવો :

	X	Y
સરાસરી	50	40
પ્ર.વિ.	14	17
	$r = 0.70$	

$X = 45$ હોય તો Y ની સંભવિત કિંમતનું અનુમાન કરો.

- (ii) એક સંશોધકે ગ્રામ્ય વિસ્તારના 10 દંપતીઓની ઉંમરનો અભ્યાસ કર્યો તે અંગેની માહિતી નીચે મુજબ છે તે પરથી પતિ અને પત્નીની ઉંમર વચ્ચેનો તફાવત નક્કી કરો :

દંપતી ક્રમ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
પતિની ઉંમર	60	52	38	33	27	35	25	27	23	30
પત્નીની ઉંમર	58	42	36	34	25	35	26	24	27	23

- (B) નીચે આપેલા છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના ઉત્તર આપો.

- (1) સહસંબંધનો અર્થ જણાવો.
- (2) અનુમાનની પ્રમાણભૂલ એટલે શું?
- (3) ધન સહસંબંધ એટલે શું?
- (4) સહસંબંધાંકનો કોઈ ગુણધર્મ જણાવો.
- (5) કાર્લ પિયર્સનના સહસંબંધાંકની કોઈ એક વિશેષતા જણાવો.
- (6) ઋણ સહસંબંધનું કોઈ એક ઉદાહરણ આપો.

4. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

- (i) એક એન્જિનિયરીંગ કોલેજની મિકેનિકલ વર્ગનાં 10 વિદ્યાર્થી અને ઈલેક્ટ્રીકલ વર્ગનાં 8 વિદ્યાર્થીઓને ગણિતિક અભિધોષ્યતા કસોટી આપવામાં આવી. તેના પ્રાપ્તકો નીચે મુજબ છે, તે પરથી બંને જૂથના સરાસરીના તફાવતની સાર્થકતા નક્કી કરો :

મિકેનિકલ વર્ગના વિદ્યાર્થીઓ	25	30	32	40	48	44	37	35	40	49
ઈલેક્ટ્રીકલ વર્ગના વિદ્યાર્થીઓ	31	24	37	42	30	41	32	43	-	-

- (ii) બે જૂથ A અને Bની માહિતી નીચે મુજબ છે, એ પરથી મધ્યસ્થના તફાવતની સાર્થકતા ચકાસો :

	જૂથ-A	જૂથ-B
સંખ્યા	120	95
મધ્યસ્થ	55	62.3
ચતુર્થક વિચલન	10.4	11.8

અથવા

- (i) વ્યક્તિત્વ માપન કસોટીમાં 8 વિદ્યાર્થીઓના એક જૂથને તથા 5 વિદ્યાર્થીઓના બીજા જૂથને કસોટી આપવામાં આવી જેની માહિતી નીચે મુજબ છે :

જૂથ-1 : 110, 112, 95, 105, 111, 97, 112, 102

જૂથ-2 : 115, 112, 109, 112, 117

આ બંને જૂથ વચ્ચે સરાસરીનો તફાવત સાર્થક છે ?

- (ii) ધોરણ-8ની ગુજરાતી ભાષા વાચન કસોટીના બે જૂથ A અને B ને આપતાં મળેલા પરિણામો નીચે મુજબ છે, તે પરથી મધ્યસ્થના તફાવતની સાર્થકતા નક્કી કરો :

જૂથ	સંખ્યા	મધ્યસ્થ	ચતુર્થક વિચલન
A	400	102.4	20.5
B	400	106.2	25.3

(B) નીચે આપેલા પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર આપો :

3

- (1) સ્વાતંત્ર્ય સંખ્યા એટલે શું ?
- (2) બીટા ભૂલ એટલે શું ?
- (3) એક-પૂરછી કસોટી એટલે શું ?
- (4) વિશ્વાસ અંતરાલ એટલે શું ?
- (5) સાર્થકતાની કક્ષા સમજાવો.

1. (अ) नीचेना प्रश्नोना उत्तर लभो.

14

Answer the following question.

(1) प्रमाहित कसोटीना रचनाना सोपानोनी यर्था करो.

Discuss the steps of Standardize Test.

(2) सारी मनोवैज्ञानिक कसोटीना लक्षणोनी यर्था करो.

Discuss characteristics of good Psychological Test.

OR

(1) मनोवैज्ञानिक कसोटीना दूर उपयोगो जशावी तेने अटकावाना उपायो जशावो.

State miss use of Psychological Test and state Remedies for prevention
miss use of it

(2) मनोवैज्ञानिक कसोटीना वर्गीकरणोनी विगते यर्था करो.

Discuss in detail Classification of Psychological Test.

1. (ब) नीचेना प्रश्नोना टूंकमां उत्तर लभो. (कोई पक्ष चार)

04

Answer the following question in short. (Any Four)

(1) व्यक्तिगत कसोटी अटवे शुं ?

What is Individual Test ?

(2) मनोवैज्ञानिक कसोटीनो कोई एक लक्षण जशावो.

State any one Characteristics of Psychological Test.

(3) कलम पृथक्करण अटवे शुं ?

What is Item Analysis ?

(4) मूलक संदर्भ कसोटी अटवे शुं ?

What is Norm Reference Test ?

(5) शक्ति कसोटीनुं कोई एक उदाहरण आपो.

Give any one example of Power Test.

(6) कसोटीना विशिष्ट मानांको शा माटे प्रस्थापित करवा जरूरी छे ?

Why need establishing Special norms of test?

2. (अ) नीचेना प्रश्नोना उत्तर लभो.

14

Answer the following question.

(1) विश्वसनीयताना प्रकारो जशावी तेना झायदा अने मर्यादा जशावो.

Give the types of Reliability and state pros and cons of each type.

P.T.O...

- (2) વિશ્વસનીયતા અને યથાર્થતા વચ્ચેનો સંબંધ સમજાવો.
Explain relationship between reliability and validity.

OR

- (1) યથાર્થતાના પ્રકારોની ચર્ચા કરો.
Discuss types of Validity.
(2) માનાંકોના પ્રકાર વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail types of Norms.

2. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

03

Answer the following question in short. (Any Three)

- (1) કસોટી પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા પદ્ધતિની કોઈ એક ફાયદો જણાવો.
State any one advantage of Test-Retest Reliability Method.
(2) અન્યપાત્ર યથાર્થતા એટલે શું ?
What is Cross Section Validity?
(3) વિશિષ્ટ જૂથ માનાંક એટલે શું ?
What is Special Group Norms?
(4) યથાર્થતાનું કોઈ એક મહત્ત્વ જણાવો.
State any one importance of Validity.
(5) બુદ્ધિ કસોટી માટે કયાં માનાંકો પ્રસ્થાપિત કરવા જરૂરી છે?
Which norm is necessary to establishing for intelligence test?

3. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

Answer the following question.

- (1) GATB વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss GATB in detail.
(2) બુદ્ધિ કસોટીએ વર્તમાનમાં પોતાનું મહત્ત્વ ગુમાવી દીધું છે - વિધાનની ચર્ચા કરો.
"Intelligence Test is losing its importance in present time" – Discuss in detail this statement.

OR

- (1) Discuss DAT in detail.
DAT ની વિગતે ચર્ચા કરો.
(2) વેક્સલર બુદ્ધિ કસોટીના સ્વરૂપ 1961ની વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail form of Weschslor Intelligence Test 1961.

3. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ચાર)

04

Answer the following question in short. (Any Four)

- (1) સમૂહ બુદ્ધિ કસોટીનો કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
State any one limitations of Group Intelligence Test.
(2) અભિયોગ્યતા એટલે શું ?
What is Ability ?

P.T.O...

- (3) વ્યક્તિગત બુદ્ધિ કસોટીની કોઈ એક ફાયદો જણાવો.
State any one advantages of individual Intelligence test.
- (4) શિક્ષક રચિત કસોટી એટલે શું ?
What is Teacher Constructed Test?
- (5) ગુજરાતમાં ઉપલબ્ધ કોઈ એક બુદ્ધિ કસોટીનું નામ જણાવો.
State any one name of Intelligence Test available in Gujarat.
- (6) સિદ્ધિ કસોટી એટલે શું ?
What is Achievement Test?

4. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

14

Answer the following question.

- (1) વલણ માપદંડની થર્સ્ટન પદ્ધતિની વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail Thurston Method of Attitude Scale.
- (2) રારશેક કસોટી વિશે વિગતે ચર્ચા કરો.
Discuss in detail Rorschach Test.

OR

- (1) કુડર અને સ્ટ્રોંગની રસ સંશોધનિકાના પાયાના તફાવત વિશે ચર્ચા કરો.
Discuss the basic difference between Kuder's and Strong's Interest Inventories.
- (2) વ્યક્તિત્વ માપનના અભિગમોની ચર્ચા કરો.
Discuss the approaches of Personality measurement.

4. (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (કોઈ પણ ત્રણ)

03

Answer the following question in short. (Any Three)

- (1) ESPQ નું પૂરું નામ આપો.
State full name of ESPQ.
- (2) લિકર્ટ વલણ માપદંડની કોઈ એક મર્યાદા જણાવો.
State any one limitation of Likert Attitude Scale.
- (3) પરિસ્થિતિ કસોટી એટલે શું ?
What is Situational Test ?
- (4) રસ માપનનો કોઈ એક અભિગમ જણાવો.
State any one approaches for assessment of interest.
- (5) સંશોધનિકાની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
Clarify the concept of inventories.

E1744-15

M.Ed. (I)

0803E1744-16

Candidate's Seat No : _____

M.Ed. (Sem.-1) Examination

D 104

Educational Measurement & Evaluation

March 2019

Time : 2-30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : 18
- (i) મૂલ્યાંકનના કાર્યો કયા-કયા છે ? 7
- (ii) ખુલ્લા પુસ્તક સાથેની પરીક્ષાનો ખ્યાલ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. 7
- અથવા
- (i) મૂલ્યાંકનના મૂળભૂત સિદ્ધાંતો સમજાવો.
- (ii) શૈક્ષણિક માપન અને મૂલ્યાંકન સંદર્ભે ઓનલાઈન પરીક્ષાનો અર્થ અને તેની આવશ્યકતા અંગેની સમજૂતી આપો.
- (B) નીચે આપેલ છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના એક થી બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : 4
- (1) શૈક્ષણિક માપનની એક વ્યાખ્યા લખો.
- (2) મૂલ્યાંકન એટલે શું ?
- (3) મૂલ્યાંકન ત્રિકોણની આકૃતિ દોરો.
- (4) શિક્ષણમાં માપન અને મૂલ્યાંકન વચ્ચેનો આંતરસંબંધ સદષ્ટાંત સ્પષ્ટ કરો.
- (5) અભ્યાસક્રમમાં સુધારાત્મક કાર્ય માટે મૂલ્યાંકન શા માટે જરૂરી છે ?
- (6) શિક્ષણમાં માપન અને મૂલ્યાંકન માટેની પરંપરાગત પરીક્ષાનું એક ઉદાહરણ લખો.
2. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : 17
- (i) જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્રના હેતુઓનું વર્ગીકરણ માટેની બ્લૂમ ટેક્ષોનોમીમાં કયા હેતુઓનો સમાવેશ થાય છે ? 7
- (ii) જ્ઞાનાત્મક ક્ષેત્રના હેતુઓના અપેક્ષિત વર્તન પરિવર્તનના ઉદાહરણો રજૂ કરો. 7
- અથવા
- (i) ભાવાત્મક ક્ષેત્રના મુખ્ય હેતુઓનું વર્ગીકરણ સમજાવો.
- (ii) ભાવાત્મક ક્ષેત્રના હેતુઓના અપેક્ષિત વર્તન પરિવર્તનના ઉદાહરણો રજૂ કરો.

- (B) નીચે આપેલ પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના એક થી બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : 3
- (1) શૈક્ષણિક હેતુઓના વર્ગીકરણના ક્ષેત્રો કયા-કયા છે ?
 - (2) ભાવાત્મક ક્ષેત્રના હેતુઓની વર્ગીકરણ યોજના કોણે રજૂ કરી હતી ?
 - (3) ક્રિયાત્મક ક્ષેત્રનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
 - (4) ક્રિયાત્મક ક્ષેત્રના હેતુઓ સ્પષ્ટ કરતા બે વર્તનલક્ષી ઉદાહરણો લખો.
 - (5) શૈક્ષણિક હેતુઓના ક્ષેત્રોનું વર્ગીકરણ શિક્ષકને વર્ગખંડમાં કેવી રીતે ઉપયોગી નીવડે છે ?
3. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : 18
- (i) મૂલક સંદર્ભ કસોટી સંરચનાના સોપાનો સમજાવો. 7
 - (ii) માનાંક સંદર્ભ કસોટીની મૂલ્યાંકનના સંદર્ભમાં ઉપયોગિતા વર્ણવો. 7
- અથવા
- (i) મૂલક સંદર્ભ કસોટી અને માનાંક સંદર્ભ કસોટી વચ્ચેનો તફાવત સ્પષ્ટ કરો.
 - (ii) મૂલક સંદર્ભ કસોટી માટે કલામ પૃથક્કરણ પ્રક્રિયા ઉદાહરણ આપી વર્ણવો.
- (B) નીચે આપેલ છ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ચારના એક થી બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : 4
- (1) માનાંક સંદર્ભ કસોટીનો ખ્યાલ ઉદાહરણ દ્વારા સ્પષ્ટ કરો.
 - (2) મૂલક સંદર્ભ કસોટીનો ખ્યાલ સૌપ્રથમ કોણે રજૂ કર્યો ?
 - (3) માનાંક સંદર્ભ કસોટી સંરચનાના સોપાનો કયા-કયા છે ?
 - (4) શા માટે મૂલક-સંદર્ભ કસોટી એ શૈક્ષણિક મૂલ્યાંકનનું સબળ સાધન છે ?
 - (5) સામાન્ય શિક્ષણ ઉપરાંત મૂલક સંદર્ભ કસોટી કયા ઉપયોગી બને છે ?
 - (6) માનાંક સંદર્ભ કસોટી શેના પર આધારિત છે ?
4. (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો : 17
- (i) પ્રશ્ન બંકનો અર્થ લખો. તેની સંરચનાના પગથિયા વર્ણવો. 7
 - (ii) સતત આંતરિક મૂલ્યાંકન સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના શિક્ષણના મૂલ્યાંકન સંદર્ભે ફાયદા જણાવો. 7
- અથવા
- (i) પ્રવર્તમાન ગુણાંકન યોજના સંદર્ભની સમસ્યાઓની યાદી તૈયાર કરો.
 - (ii) સ્વનાત્મક અને યોગાત્મક મૂલ્યાંકન વિશે સદષ્ટાંત સમજૂતી આપો.
- (B) નીચે આપેલ પાંચ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ ત્રણના એક થી બે વાક્યોમાં જવાબ આપો : 3
- (1) ગુણાંકનનો એક ફાયદો લખો.
 - (2) ગ્રેડિંગ એટલે શું ?
 - (3) સેમેસ્ટર મૂલ્યાંકન અંગેની એક મર્યાદા લખો.
 - (4) મૂલ્યાંકનમાં કમ્પ્યુટર કેવી રીતે ઉપયોગી બને છે ?
 - (5) પ્રગતિ અહેવાલમાં કઈ-કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?

E1744-18

M.Ed. (Sem-I)

2019

M.Ed., Sem.-I

D-104 : Educational Measurement and Evaluation

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) Answer the following questions : 18
- (i) Which are the functions of evaluation ? 7
- (ii) Describe the concept and characteristics of open book examination. 7
- OR
- (i) Explain the basic principles of evaluation.
- (ii) Explain the meaning and need of online examination in educational measurement and evaluation.
- (B) Answer any four out of the following six given questions in one or two sentences. 4
- (1) Write one definition of educational measurement.
- (2) What is evaluation ?
- (3) Draw a figure of evaluation triangle.
- (4) Clarify the inter-relationship between measurement and evaluation in education with illustration.
- (5) Why is evaluation necessary for improvement of curriculum ?
- (6) Write one example of a traditional examination in measurement and evaluation in education.
2. (A) Answer the following questions : 17
- (i) Which objectives are included in classification of objectives of cognitive domain in bloom taxonomy. 7
- (ii) Represent illustrations of cognitive domain's objectives expected behavioural changes. 7
- OR
- (i) Explain the classification of objectives of affective domain.
- (ii) Represent illustrations of affective domain's objectives expected behavioural changes.

- (B) Answer any **three** out of the following **five** questions in one or two sentences. 3
- (1) Which are the areas of taxonomies of educational objectives ?
 - (2) Who had represented the classification of objectives of affective domain ?
 - (3) Clarify the meaning of psychomotor domain.
 - (4) Write two examples which clarify the objectives of psychomotor domain.
 - (5) How is the taxonomies of educational objectives useful for the teacher in classroom ?
3. (A) Answer the following questions : 18
- (i) Explain the steps for construction of criterion referenced test. 7
 - (ii) Describe the use of norm reference test in context to evaluation. 7
- OR**
- (i) Clarify the difference between criterion reference test and norm reference test.
 - (ii) Describe the item analysis procedure for criterion reference test with illustration.
- (B) Answer any **four** out of the following **six** questions in one or two sentences. 4
- (1) Clarify the concept of norm reference test by illustration.
 - (2) Who introduced the concept of criterion reference test ?
 - (3) Which are the steps of norm reference test ?
 - (4) Why is criterion reference test a strong tool of educational evaluation ?
 - (5) Where has criterion reference test been becoming useful in addition to general education ?
 - (6) On which norm reference test is based ?
4. (A) Answer the following questions : 17
- (i) Write a meaning of the question bank. Describe the steps of its construction. 7
 - (ii) Clarify the concept of continuous internal assessment and explain its advantages with reference to education evaluation. 7
- OR**
- (i) List out the problems regarding recent marking system.
 - (ii) Explain about the formative and summative evaluation with illustration.
- (B) Answer any **three** out of the following **five** questions in about one or two sentences. 3
- (1) Write an advantage of marks.
 - (2) What is Grading ?
 - (3) Write a demerit of semester evaluation.
 - (4) How is computer useful in evaluation ?
 - (5) Which matters are included in progress report ?

